

Hnattvæðing, atvinnulíf og margbreytileiki: Spennandi vettvangur nýrra rannsókna

Kjartan Sveinsson
Nýdoktor í félagsfræði

1. Hreyfanleiki (Mobilities)

- Hnattvæðing:
 - Efnahagsleg
 - Pólitísk
 - Menningarleg

Þessi skipting er háð vandkvæðum..

Hnattvæðing

- Hreyfanleiki
- Þverþjóðleiki
- Ójöfnuður

“...multiple mobilities are entangled in social processes and structures” (Allison Hui, p. 71)

Hreyfanleiki

- Hreyfanleiki orðinn að grunn forsendu nútímans
- Hreyfanleiki hratt að aukast
 - Flugumferð yfir BNA
- Fólk ferðast hraðar og lengra, en ekki meira

Hreyfanleiki

- Ójöfnuður í hreyfanleika
 - Flugumferð á hnattræna vísu
- Er hnattrænn ójöfnuður endurskapaður innan þjóðríkja og borga?

Ríkisfang og ríkisborgararéttur

- Ríkisfang stjórnar fólksflutningum, en líka réttindi og skyldur innflytjenda:

“...immigration and citizenship law do not simply control the movement of ‘migrants’, but they are critical to the production of migrants and of citizenship as a social field. The law does not just give immigration flows a particular character but actively produces social relations. These social relations are premised on a citizen/non-citizen binary and on multiple differentiations between non-citizens.” (Bridget Anderson, p. 43)

Ríkisfang og ríkisborgararéttur

- Happpdrætti lífsins
- Hefur áhrif á stöðu einstaklinga innan vinnumarkaðarins, sem og aðgang að velferðarkerfinu
- Innri landamæri þjóðríkja

2. Þverþjóðleiki

- Dregur í efa fyrri staðhæfingar um fólksflutninga
- Fólksflutningar meira en flutningar einstaklinga eða hópa frá einum stað til annars
- Fólksflutningar eru ferli, frekar en atburður
- Transnationalism “captures both the cross-border ties and engagements these actors sustain and the role played by institutions on the local, national and global level” (Faist and Fauser 2011: 1)

Þverbjóðleiki

1. Þverbjóðleiki grefur undan einföldum flokkunum, t.d. heimaland vs búsetuland, eða hugtökum á borð við skammtíma- og langtímaflutningar
2. Þverbjóðleiki heldur fram að fólk geti tilheyrt tveimur eða fleiri stöðum samtímis
3. Þverbjóðleiki tengir tilurð þverbjóðlegra athafna við kapítalisma og þenslu markaðskerfisins

Fólksflutningar og fjölbreytileiki

- “...transnational actions are bounded in two senses—first, by the understandings of “grounded reality” socially constructed within the transnational networks that people form and move through, and second, by the policies and practices of territorially-based sending and receiving local and national states and communities” (Guarnizo and Smith 1998: 10)

Hættur við þverþjóðleika

- Of mikil bjartsýni – rómantísk sýn á mótstöðu og viðnám hinna minni máttar
- Algeng rannsóknarefni snúa að:
“...reciprocity and solidarity within kinship networks, political participation not only in the country of emigration but also of immigration, small-scale entrepreneurship of migrants across borders and the transfer and re-transfer of cultural customs and practices” Faist 2010: 11)
- Engar hömlur, þá...?

Hættur við þverþjóðleika

- Of mikið gert úr atbeina
- Hafa kynþáttur, stétt, kyn eða kynhneigð áhrif?
- Fyrir suma þá er flutningar varanlegir, hvort sem þau vilja það eður ei
- Mismunun hefur ekki verið skoðuð nógu vel.

Félagsleg rými

- Thomas Faist (2000: 191):
“...combinations of ties, positions in networks and organizations, and networks of organizations that reach across the borders of multiple states. These spaces denote dynamic social processes, not static notions of ties and positions.”

Félagsleg rými

- Samkeppni milli skilgreininga:
 - Transnational Social Fields (Levitt, Glick Schiller)
 - Transnational Social Formations (Portes, Guarnizo, Landolt)
- Einblítt á einstaklinginn – egó-sentrískt
- Tengist Bourdieu (habitus)

Félagsleg rými

- Thomas Faist fylgir annari hefð:

“Space here does not only refer to physical features, but also to larger opportunity structures, the social life and the subjective images, values, and meanings that the specific and limited place represents to migrants. Space is thus different from place in that it encompasses or spans various territorial locations. It includes two or more places. Space has a social meaning that extends beyond simple territoriality; only with concrete social or symbolic ties does it gain meaning for potential migrants.”

Félagsleg rými

- Sósíó-sentrískt
- Faist tekur tillit til ólíkra félagslegra gerenda og stofnana, og tengir þannig:
“...the various forms of resources or capital of spatially mobile and immobile persons, on the one hand, and the regulations imposed by nation-states and various other opportunities and constraints, on the other.”

Félagsleg rými

- Þverþjóðlegar athafnir einstaklinga og hópa eru ekki einskorðaðar við aðskild stig greiningar
- Þessar athafnir geta náð til „þverþjóðleika neðan frá“, „þverþjóðleika ofan frá“, eða þar á milli.
- Inniheldur bæði tækifæri og hömlur

Samantekt

- Þverþjóðleiki veitir nýja innsýn inn í hnattvæðingu
- Þverþjóðlegir ferlar hefjast löngu fyrir flutning, og halda áfram löngu á eftir
- Vítt umfang bæði í tíma og rúmi
- Tengir ólík greiningarstig
- Tengir hversdagslífið á míkróstigi við formgerðir á milli- og makróstigi